

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - СЕВЕР
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ – ГАБРОВО“

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА В ОБЛАСТ ГАБРОВО

Демографска ситуация в областта през 2023 година:

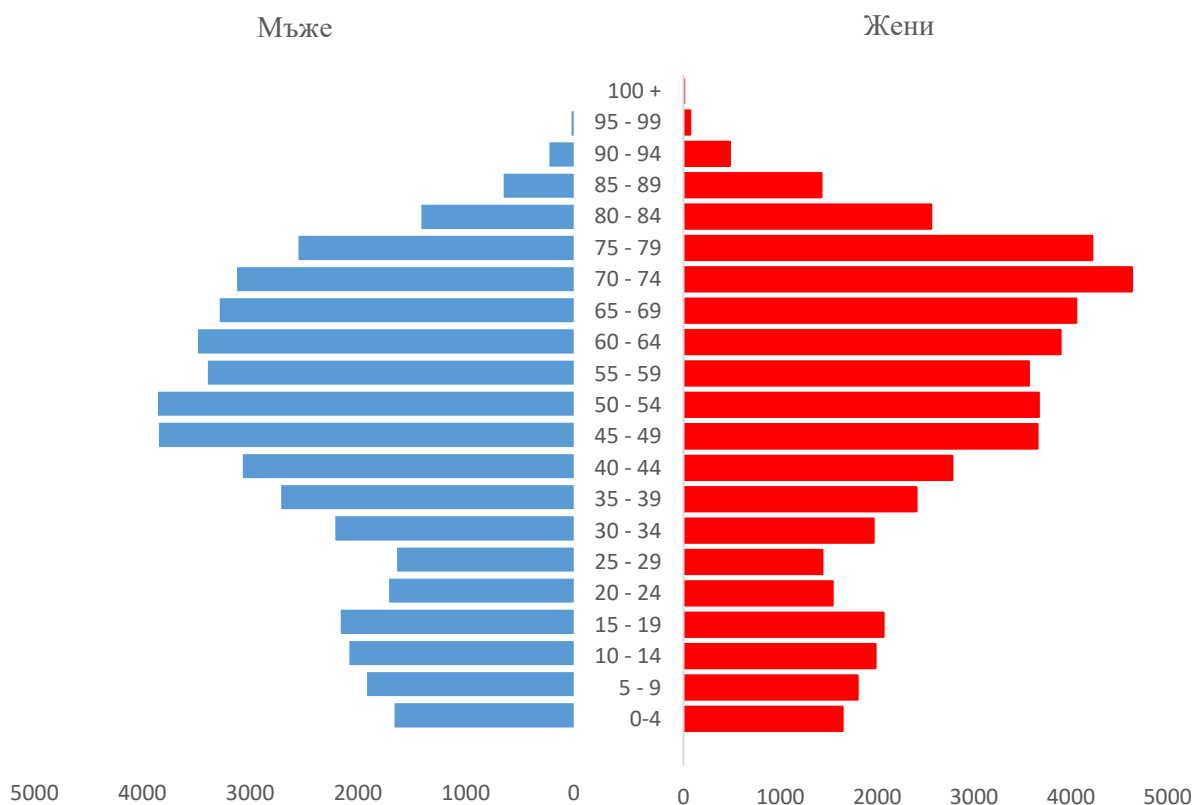
- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Намалява броят на живородените деца;
- Намалява броят на умрелите лица;
- Намалява броят на сключените граждански бракове и броят на разводите.

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2023 г. населението на Област Габрово е 94 862 души, което представлява 1.5% от населението на България и 13.9% от населението на Северен централен район. В сравнение с 2022 г. населението на областта намалява с 1 095 души, или с 1.1%.

Мъжете са 44 996 (47.4 %), а жените – 49 866 (52.6 %), или на 1 000 мъже се падат 1 108 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 54 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на областта.

Фиг. 1. Възрастова структура на населението към 31.12.2023 година

Население и демографски процеси в област Габрово през 2023 години

В края на 2023 г. лицата на 65 и повече навършени години са 28 716, или 30.3% от населението на областта. В сравнение с 2022 г. делът на населението в тази възрастова група нараства с 0.3 процентни пункта.

Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 35.0%, а на мъжете - 25.0%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

По този показател област Габрово се нарежда на второ място в страната след област Видин (31.3%).

Към 31.12.2023 г. децата до 15 години в областта са 11 084, или 11.7% от общия брой на населението.

Към 31.12.2023 г. **общият коефициент на възрастова зависимост** в областта е 72.3% или на всяко лице от зависимите възрасти се пада по-малко от две лица в активна възраст. Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата средна възраст, която от 49.1 години в края на 2022 г. нараства до 49.2 години през 2023 г.

Променят се броят и относителният дял на населението **под, във и над трудоспособна възраст**. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени¹ при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2023 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 62 години за жените и 64 години и 6 месеца за мъжете.

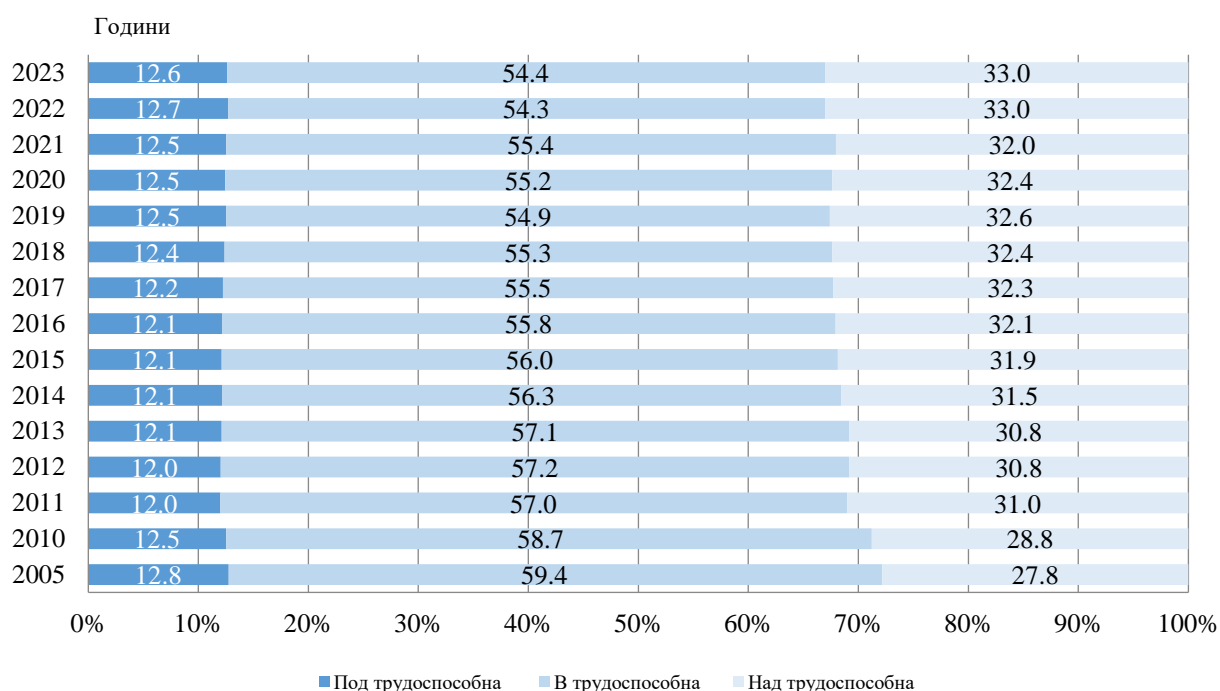
Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2023 г. е 51 567 души, или 54.4% от населението на областта, като мъжете са 27 305 души, а жените – 24 262 души.

Към края на 2023 г. над трудоспособна възраст са 31 338 души, или 33.0%, а под трудоспособна възраст – 11 957 души, или 12.6% от населението на областта.

¹ Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

Население и демографски процеси в област Габрово през 2023 години

Фиг. 2. Население под, във и над трудоспособна възраст в област Габрово към 31.12.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коэффициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2023 г. това съотношение е 57.

Териториално разпределение на населението

Към 31.12.2023 г. в градовете живеят 75 456 души, или 79.5 %, а в селата - 1 9 406 души, или 20.5 % от населението на областта.

Към края на 2023 г. населените места в Област Габрово са 349, от които 5 са градове и 344 - села. Населените места без население са 67.

В211, или в 60,5% от населените места, живеят от 1 до 49 души включително.

Население и демографски процеси в област Габрово през 2023 години

Към края на 2023 г. областта е разделена на 4 общини.

Половината от населението на областта (52.7%) живее в община Габрово, а най-малък по брой на населението е община Дряново – 7 369 души, или 7.8% от населението на областта.

1. Население по статистически райони към 31.12.2023 година

Общини	Население към 31.12.2023 - брой	Население към 31.12.2023 - %	Прираст на населението - брой	Прираст на населението - %
Габрово	49996	52.7	-582	-1.15
Дряново	7369	7.8	-78	-1.05
Севлиево	28711	30.3	-299	-1.03
Трявна	8786	9.3	-136	-1.52

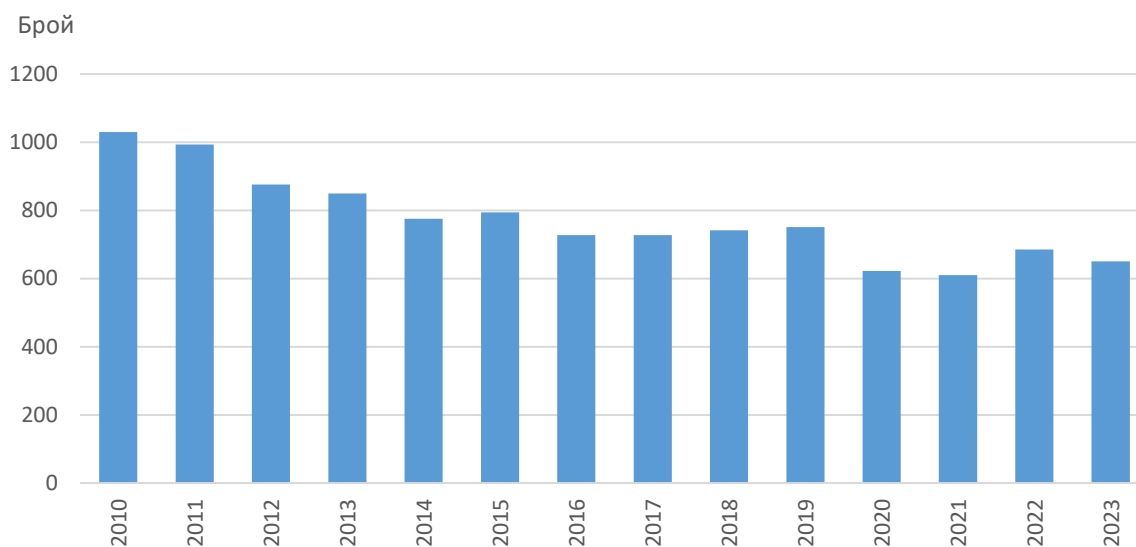
Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението, са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

През 2023 г. в областта са регистрирани 651 родени деца, като от тях **650 (99.8%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява с 35 деца, или с 5.1%.

Население и демографски процеси в област Габрово през 2023 години

Фиг. 3. Живородени деца през периода 2000 - 2023 година

Коефициентът на обща раждаемост² през 2023 г. е 6.8‰.

Броят на живородените момчета е 325 а на живородените момичета е 325.

В градовете и селата живородени са съответно 540 и 110 деца.

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години) в областта, или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението.

Към 31.12.2023 г. броят на жените във фертилна възраст е 15.8 хил., като спрямо предходната година намалява с 0.4 хил., а спрямо 2012 г. - със 7.2 хиляди. Броят на децата, родени от майки под 20 години, намалява от 50 през 2022 г. на 44 през 2023 година. Родените от жени на възраст над 40 навършени години през 2023 година са 37.

Половината (49,2%) от ражданията през 2023 г. са първи за майката, 38,4% - втори, а 11,8% - трети и от по-висока поредност.

² Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

Население и демографски процеси в област Габрово през 2023 години

Тоталният коефициент на плодовитост³ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. През 2023 г. **средният брой живородени деца от една жена е 1.79**, като намалява с 0.07 спрямо 2022 година.

През 2023 г. средната възраст на жените при раждане на първо дете е 28,1 години, в сравнение с 2022 г. се е увеличила с 0.8 години

През 2023 г. **броят на извънбрачните живородение 407, или 62,6%** от всички раждания. Относителният дял на извънбрачните раждания в селата (59.1%) е по-висок отколкото в градовете (63.3%).

Смъртност

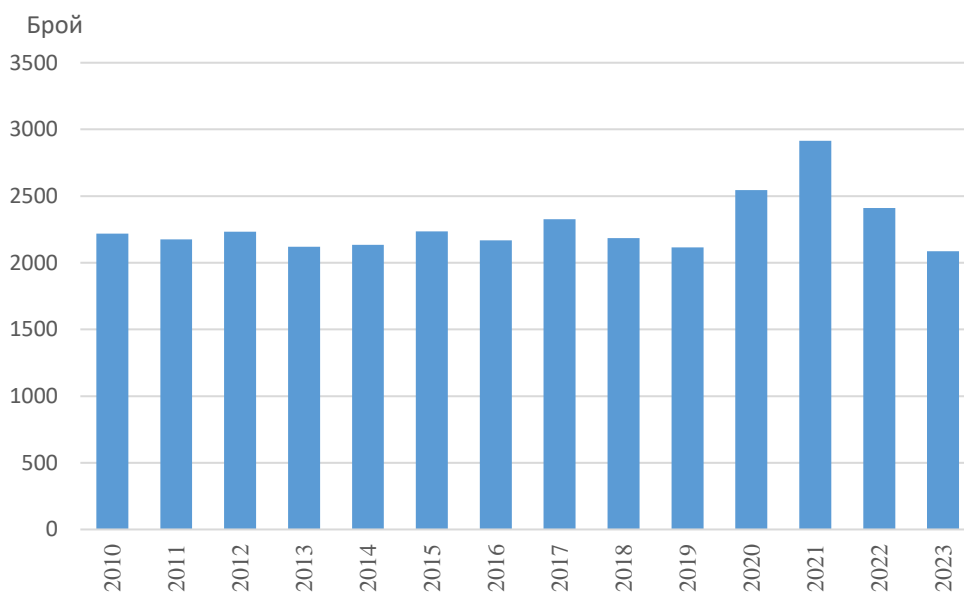
Броят на умрелите лица през 2023 г. е 2087 души, а коефициентът на обща смъртност⁴ - 21.9%. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 324, или с 13.4%. Нивото на общата смъртност продължава да е високо.

³ Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзрастовата плодовитост през отчетната година. Тоталният коефициент на плодовитост, изчислен въз основа на фертилният контингент жени, който обхваща жените на възраст 15 - 49 навършени години е преизчислен към 9.05.2024.

⁴ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

Население и демографски процеси в област Габрово през 2023 година

Фиг. 4. Умрели през периода 2010 - 2023 година

Смъртността сред мъжете (23.1‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (20.8‰). През 2023 г. на 1 000 жени умират 1001 мъже. Коэффициентът на смъртност е по-висок в селата (33.2‰) отколкото в градовете (19.0‰).

По показателят смъртност в страната област Габрово се нарежда след област Видин - 23.4‰ и преди област Монтана - 21.6‰.

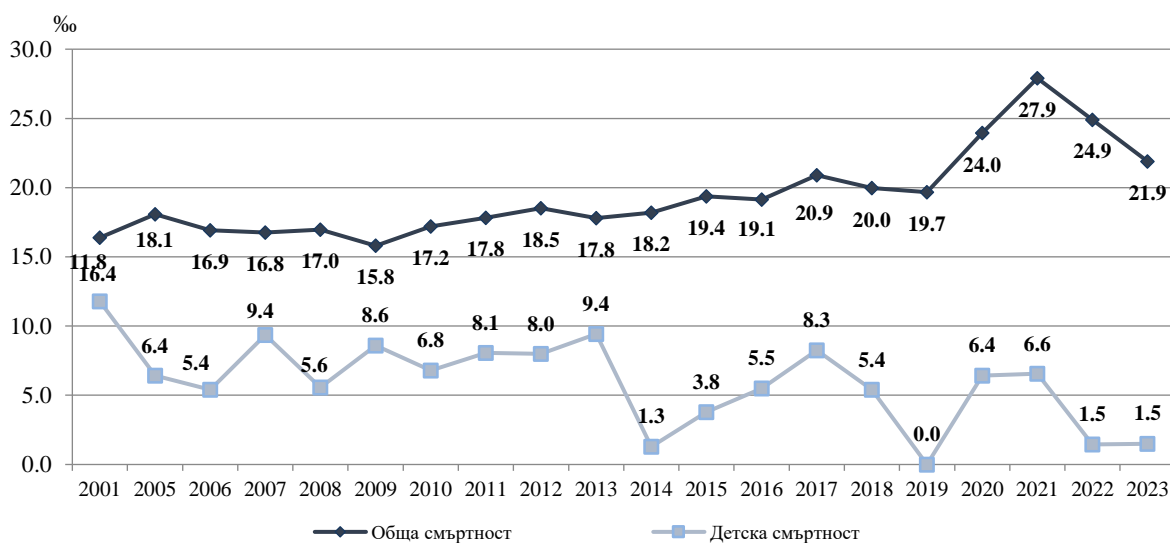
През 2023 г. в областта е починало 1 дете на възраст до една година, а коэффициентът на детска смъртност⁵ е 1.5‰.

В регионален аспект през 2023 г. в общо тринадесет области коэффициентът на детска смъртност е по-нисък от средния за областта, като най-нисък е в областите Кюстендил - 1.3‰, Габрово - 1.5‰, и Велико Търново - 1.9‰.

⁵ Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени.

Население и демографски процеси в област Габрово през 2023 години

Фиг. 5. Коефициент на обща и детска смъртност

Бракове и разводи

През 2023 г. в област Габрово са регистрирани 238 юридически брака - с 91 по-малко спрямо предходната година, а коефициентът на брачност⁶ е 2.5%. Голяма част (183) от всички регистрирани бракове са сред населението в градовете.

През 2023 г. средната възраст при сключване на първи брак за мъжете и жените е съответно 35.6 и 30.2 години.

За 79.8 % от жените и 77.3% от мъжете, сключеният граждански брак през 2023 г. е бил първи.

Броят на разводите в областта през 2023 г. е 127, или с 11 по-малко от регистрираните през 2022 година. От всички прекратени бракове 86.5% се отнасят за населението в градовете.

⁶ Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

Население и демографски процеси в област Габрово през 2023 години

Разводът не е бил първи за 12.6% от жените и 10.2% от мъжете, разтрогнали своите бракове през 2023 година.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на областта се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. **През 2023 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на областта е намаляло с 1437 души**, като най-голямо е намалението в община Габрово – 706 души, следвана от община Севлиево – 413 души.

Намалението на населението, измерено чрез **коэффициента на естествения прираст, е минус 15.1 %⁷**. Коэффициентът на естествения прираст в градовете е минус 11.9%, а в селата - минус 27.6%. В териториален аспект област Габрово е с най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст след област Видин – минус 16.2%

Съществено влияние върху броя и структурите на населението в областта оказва и **механичният прираст** (нетното салдо от външната миграция), който **през 2023 г.** е положителен - плюс 342 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от областта.

⁷ Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

Население и демографски процеси в област Габрово през 2023 години

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическият регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирация, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на областта към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.